

MINDESTEEN

FALDT UNDER
FOLKESTREJKEN I 1944
MOD BESÆTTELESMAGTEN

RITA GRETHE
BRUUN RASMUSSEN

D. 30. JUNI 1944
19 ÅR

Forslag til mindefliser der hædrer de faldne under Folkestrejken i København i 1944

Forslaget er udformet med det formål at føre historien og erindringen om Folkestrejken i 1944 ud i gaderne, der hvor Københavns borgere mistede livet under krigen. Jeg håber at dette kan være med til at skabe en nærværende og betydningsfuld forbindelse mellem fortiden og nutiden.

Jeg har taget udgangspunkt i datidens begivenheder med inspiration fra de materialiteter der var til stede under folkestrejken. Nemlig fortovsfliser af beton og affyrede messing patronhylstre. Jeg har søgt at skabe et minimalt udtryk der både kan indgå naturligt i byrummet og samtidig skabe synlighed for begivenheden. Flisen kan både opleves umiddelbart for dens æstetiske udførelse, men kigger man lidt nærmere vil man som gående kunne se at den fortællende messingplade består af omsmeltede, affyrede patronhylstre, der modsat en maskintrukket messingblade har en mere sanselig og levende overflade. Til trods for at messingpladerne er nærmest jævne og skridsikre har de en smule mere organisk form med små variationer på op til 1 mm i højde og dybde.

Messingpladen sammenføjes med beton, der mimer københavnerfliserne, der blev anvendt under besættelsen. Dette valg er motiveret af ønsket om at forankre værket i både historisk og nutidigt materiale, som Københavns borgere er fortrolig med fra deres hverdag. Det er afgørende at påpege, at Folkestrejken ikke handlede om Frihedskæmperne, men om Københavns borgere, der havde fået nok af henrettelser udført af besættelsesmagten. Københavns borgere benyttede sig af knækkede fortovsfliser, som var en del af de materialer der var til rådighed i gaderne, som barrikademateriale mod besættelsesmagten. Derfor er det konceptuelt interessant og ukonventionelt at skabe en mindeflise af beton. Hver mindeflise, med sin unikke og håndlavede udformning, tjener til at give krop til de menneskelige og følelsesmæssige aspekter samt den historiske tyngde af folkestrejken. Hver af de håndlavede messingplader er unik i sin udformning og fysiske fremtoning, samt i måden hvorpå hver eneste plade indgraves med navnet og dødsdatoen for den individuelle faldne borger.

Motivation og fagligt grundlag

Jeg forsøger i så vidt muligt omfang altid at inddrage borgere eller interessenter i en udsmykningsopgave af en sådan karakter, hvorfor det har været vigtigt for mig at finde frem til de helt oprindelige interessenter. Værkets konceptuelle fundament er således udviklet gennem en dialog med foreningen Stjerne Radio, næstformand Peter Birkelund (pens. seniorforsker, arkivar ph.d. Rigsarkivet) og foreningens formand Joakim Weylandt, der har dedikeret deres tid til at mindeliggøre de faldne fra Danmarks besættelse. Jeg har brugt tid på at studere de historiske barrikadematerialer og besøgt steder på Vesterbro, hvor Vesterbros borgere mistede livet på åben gade. Trods den indledende modstand fra foreningen mod ideen om en mindeflise man går henover, har jeg efter dialog fået opbakning til at benytte netop en knækket fortovsflise som mindeplade.

Disse hybride fliser repræsenterer således det fundament, der blev lagt af de mennesker, der mistede livet under folkestrejken, og som udgør det grundlag, vi andre i dag går og står på.

Barrikademateriale under Folkestrejken 1944

Messingpladen er lavet af omsmeltede, affyrede patronhylstre.

Her en closeup detalje, der illustrerer hvordan man kommer til at se antydninger af patronhylstrende i den plane plad.

**FALDT UNDER
FOLKESTREJKEN I 1944
MOD BESÆTTELESMAGTEN**

**CHRISTIAN JEPSEN
CHRISTIANSEN**

**D. 1. JULI 1944
65 ÅR**

**FALDT UNDER
FOLKESTREJKEN I 1944
MOD BESÆTTELESMAGTEN**

**RITA GRETHE
BRUUN RASMUSSEN**

**D. 30. JUNI 1944
19 ÅR**

Rita Grethe Bruun Rasmussen
19 år, ramt af tyve millimeter projektil i livmoderen,
på hjørnet af Istedgade ud for Valdemarsgade.
Hun døde 30. Juni 1944

**FALDT UNDER
FOLKESTREJKEN I 1944
MOD BESÆTTELESMAGTEN**

**CHRISTIAN JEPSEN
CHRISTIANSEN**

**D. 1. JULI 1944
65 ÅR**

Christian Jepsen Christiansen,
65 år, skudt ud fra Absalonsgade 35.
Død d. 1. Juli 1944.

FALDT UNDER
FOLKESTREJKEN I 1944
MOD BESÆTTELSMAGTEN
RITA GRETHE
BRUUN RASMUSSEN
D. 30. JUNI 1944
19 ÅR

BUDGET:

MINDEFLISER FOR AT MARKERE 80-ÅRET FOR FOLKESTREJKEN I 1944

AF: MILLE KALSMOSE STUDIO

FORUDSÆTNINGER

Udarbejdelse af forslag til udformning og kunstnerisk udtryk af en mindeflise med henblik på at markere 80-året for folkestrejken i 1944.

Projektet er igangsat af Københavns Kommune på baggrund af et medlemsforslag i Borgerrepræsentationen, og er et samarbejde mellem Teknik- og Miljøforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen med inddragelse af Frihedsmuseet.

Forslaget lægger op til specifikke markeringer af 21 personer, hvor de faldt under Folkestrejken på Vesterbro mellem den 30. juni- 5. juli 1944. Det endelige antal, navne på de faldne samt den specifikke placering er endnu ikke på plads.

Det er endnu ikke afgjort om, hvorvidt der kan være flere personer på samme flise, hvis de er faldet samme sted eller, om der skal lægges en individuel flise for hver person. Designet skal derfor gerne være fleksibelt i forhold til, hvor mange navne, der kan stå på flisen.

Flisen skal kunne færdigproduceres og være klar til nedlæggelse den 10. juni 2024.

Formelle krav til flisen:

- Flisen skal være samme farve og størrelse som øvrige fortovsfliser i København
- Flisen må ikke være glat
- Flisens størrelse skal være standardmålet 62,5x80x 7 cm.

På flisen vil der skulle stå nogle forskellige informationer:

- Navne på de faldne
- Dødsdag
- Kort tekst, som knytter stenen til folkestrejken – i stil med "Faldt i kamp mod besættelsesmagten under folkestrejken 1944."
- Eventuelt symbol

Skitseforslag udarbejdet i perioden 1.1 – 15.1 2024

Prisniveau er fastlagt således at det er topkvalificerede samarbejdspartnere, der med stor erfaring, ekspertise og kvalitet har været med til at løse lignende udsmykninger i det offentlige rum.

Jeg har tidligere gennemført et lignende projekt for Københavns Kommune, hvor jeg skabte kunstnerisk udførte fortovsfliser i beton. Derfor er jeg fortrolig med processerne og udfordringerne og er derfor tryk ved at kunne fuldføre disse mindsten inden den 10. juli. Jeg vil gerne påpege at fliserne lever op til de stillede krav med robusthed, skridsikkerhed og holdbarhed.

BUDGET

Håndværkerudgifter og leverancer:

Betonstøbning	48.225 kr.
Mindefliser er støbt i rødlig Årsdalsgrus og grå cement, således at overfladen minder om Københavnerfliser har det der betegnes som en aggressiv miljøbelastningskvalitet på linje med granitfliser og har således lang holdbarhed, slidstyrke også mod salt og tryk	15.000 kr.
Gravering af navne mv. på 21 personer	31.250 kr.
Bronzestøberiet	70.875 kr.
Messing plade fremstillet af smeltede messingpatronhylstre med 3 lige sider og 1 brudflade mål ca. 62x40 cm. Sandblæst overflade for skridsikkerhed, afsluttet med børstet overflade inkl. forankringstappe.	
Grafiker	2,500 kr.
Transport af Messing patroner, messing plader før og efter gravering og fliser fra betonstøberiet til opsamlingslokation i Københavns kommune	12.000 kr.
Håndværkerudgifter og leverancer i alt ekskl. uforudsete udgifter	179 850 kr.
Uforudsete udgifter 15 % af håndværker udgifter og leverancer	26.977 kr.
Håndværkerudgifter og leverancer i alt inkl. 15 % uforudsete udgifter	206.827kr.
Omkostninger:	
Kunstnerhonorar for realisering af kunstværk	75.000 kr.
Budget:	
Budget i alt, inkl. Moms	281.827 kr.